

Урок

Виникнення козацтва та Запорозької Січі. Дмитро Вишневецький

Вчитель історії
Злобіна О.М.

Мета уроку:

- ❧ Навчальна: з'ясувати, як і чому виникло українське козацтво. Ознайомити учнів з появою перших Січей. Висвітлити діяльність Д.Вишневецького. Ознайомити учнів з життям та побутом козаків.
- ❧ Розвивальна: розвивати вміння працювати з історичними джерелами, аналізувати матеріал, робити висновки, висловлювати власну думку, оцінювати окремі факти. Заохочувати до пошукової діяльності в різних проявах.
- ❧ Виховна: виховувати в учнів почуття патріотизму та національної свідомості, шанобливе ставлення до козацької історії рідної землі.

Очікувальні результати

Після цього уроку учні зможуть:

- ❧ --визначати причини виникнення українського козацтва
- ❧ --застосовувати та пояснювати поняття: «козак», «Січ», «зимівник», «Запорозька Січ», «курінь», «Кіш», «козацька старшина», «клейноди», «чайка».
- ❧ --характеризувати господарську діяльність та звичаї козаків.
- ❧ --показувати на карті території проживання козаків та місце розташування Запорозької Січі.
- ❧ --удосконалити навички роботи з історичними джерелам
- ❧ --давати характеристику діяльності історичних діячів, вміння робити висновки, аналізувати історичний матеріал.

- ❧ Тип уроку: урок засвоєння нових знань.
- ❧
- ❧ Обладнання: підручник, мультимедійна дошка, історична карта, роздатковий матеріал, макет Запорозької Січі, ілюстрації.
- ❧ Основні поняття: козак, Січ, Козацька рада, гетьман, Військові старшини, курінь, кіш.
- ❧
- ❧ Основні дати: 1492 р.—перша писемна згадка про козаків
- ❧ 1556 р.—заснування першої Запорозької Січі на о. Мала Хортиця.
- ❧ 1517—1563 рр.—роки життя Д. Байди-Вишневецького.

План уроку

1. Причини виникнення українського козацтва.
- ❧ 2. Виникнення перших січей та козацьких зимівників.
- ❧ 3. Діяльність Д.Вишневецького і поява першої Запорозької Січі.
- ❧ 4. Організація влади на Запорізькій Січі.

Актуалізація опорних знань

Вчитель показує статуетку козака учням.

Бесіда: -про кого ми будемо говорити на уроці?

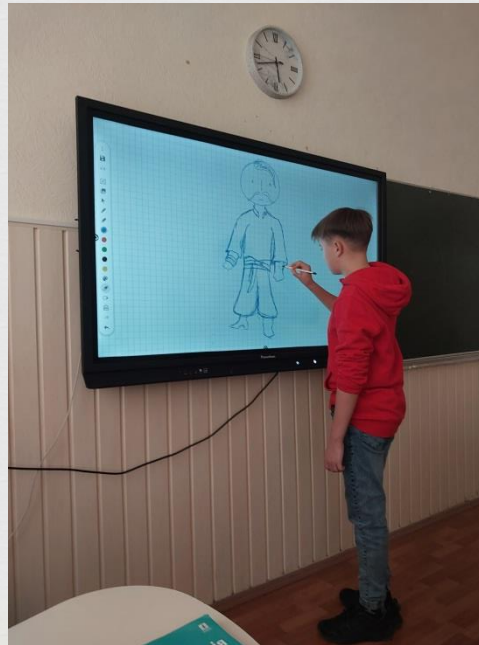
Що ви вже знаєте про козаків?

Історична гра «Вдягни козака»

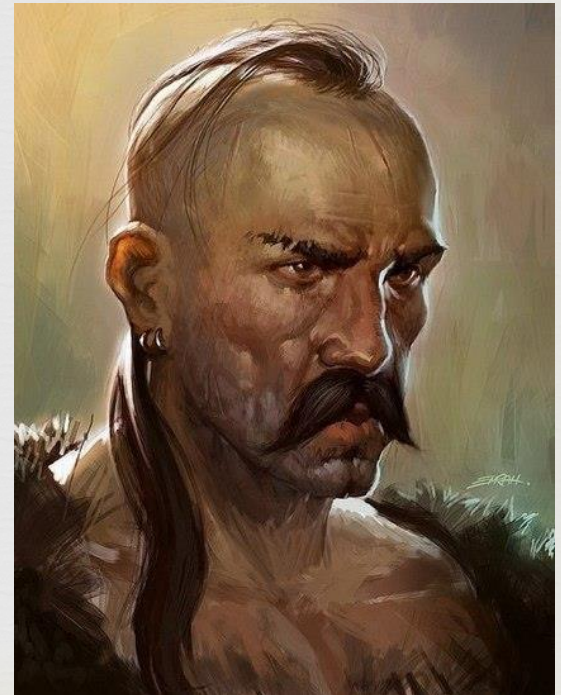
Учні прикрашають схематично зображену людину козацькою атрибутикою, тобто предметами, які асоціюються у них зі словом козак і створюють уявний образ козака.

Мозковий штурм

❧ Після мозкового штурму учні дають визначення поняття « козак» і записують його в зошити.

Робота з документом

Опис природних багатств Дикого Поля Михайлом Литвином

❧ «Диких звірів і зубрів ,диких коней і оленів така сила по лісах і полях,що на них полюють тільки задля шкіри а м»ясо через велику їх кількість викидають,окрім спинної частини; ланів і диких кабанів навіть зовсім не вживають. Дикі кози в такій великій кількості перебігають зимою зі степів до лісів ,а влітку назад,що кожний селянин забиває їх до тисячі на рік.

Робота з документом

- ❧ Птиць така дивовижна сила, що навесні назбирують цілі човни яєць диких качок, гусей, журавлів і лебедів, а пізніше їх виводками наповнюють курники. Річки переповнені неймовірною кількістю осетрів та іншими великими рибами.
- ❧ Бесіда: -Чим Дике Поле приваблювало українців?
- ❧ Яким видам господарювання сприяли природні багатства Дикого Поля?

Робота з картою

Учні показують територію Великого Луга і Дикого Поля.

Робота з підручником

Учні опрацьовують таблицю на ст.55 і в ході бесіди висловлюють свої версії причин виникнення українського козацтва та наводять факти.

❧ Причини:

- ❧ 1.Економічні----захоплення українських земель польськими та литовськими феодалами, нестача власної землі в селян, втеча селян до Дикого Поля.
- ❧ 2.Соціальні—посилення феодального гніту, закріпачення селян.

Робота з підручником

-
- A background image of a classroom with several students sitting at their desks, working on their assignments. The students are focused on their work, and the classroom environment is visible with bookshelves and educational materials in the background.
- ❧ 3.Політичні—намагання Польщі встановити контроль над утікачами в Подніпров'я.
 - ❧ 4.Релігійні—політика полонізації, утиски православної церкви.
 - ❧ 5.Військові—необхідність захисту кордонів від Кримського ханства.

Робота з підручником

❧ Головні джерела формування козацтва:

❧ 1. Уходники.

❧ 2. Втікачі від панської неволі.

❧ 3. Збіднілі дворяни.

❧ 4. Шукачі пригод.

Дослідження учнів

❧ Роповідь учня про Д.Вишневецького.

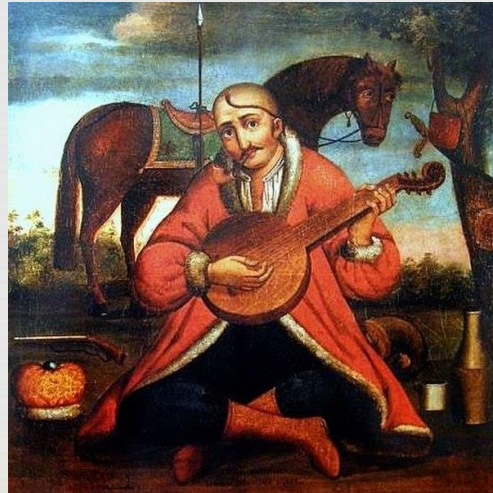
Учні заслуховують уривок з Пісні про Байду.

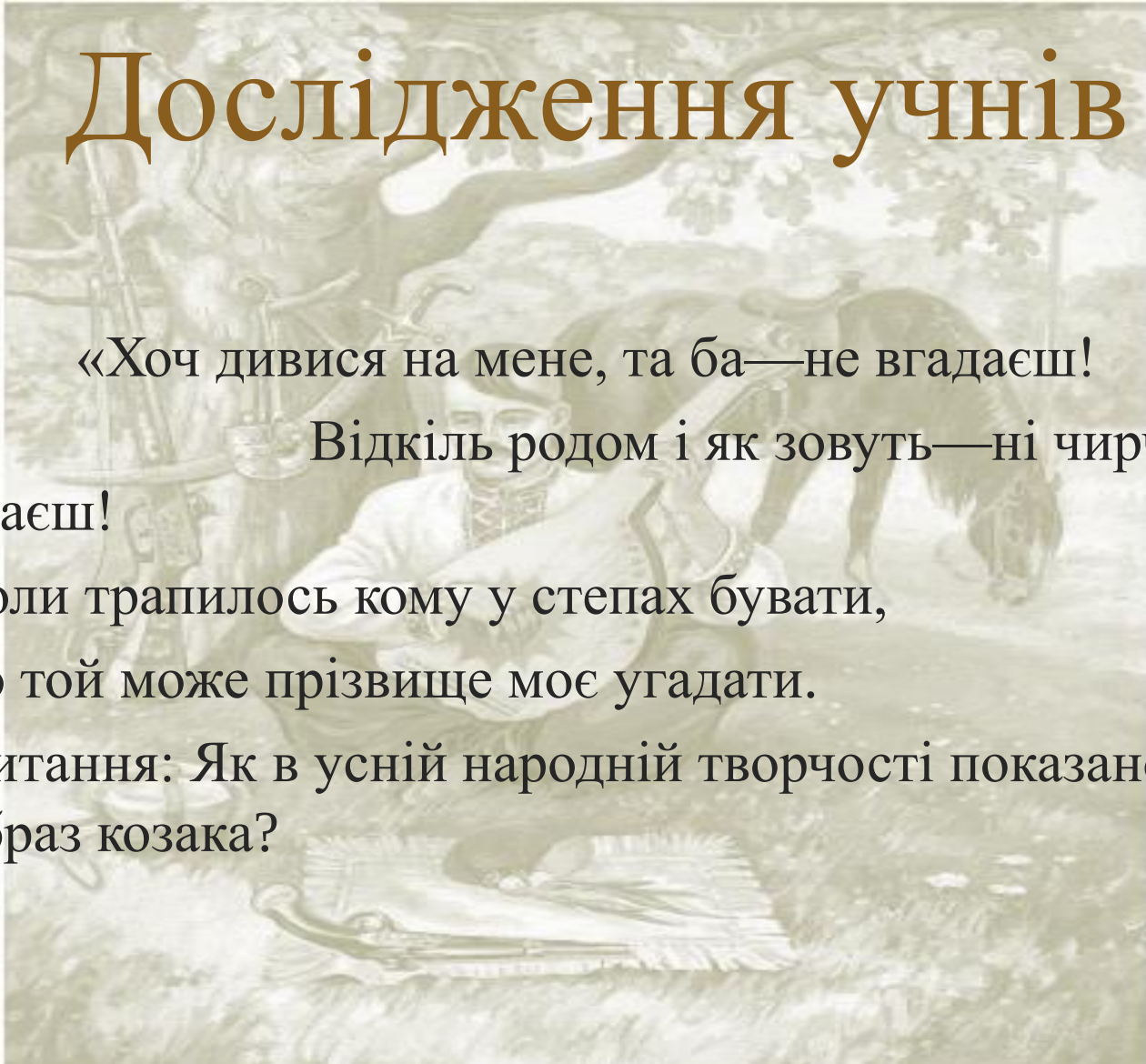
Дослідження учнів

❧ Образ козака Мамая –один з найзагадковіших в українській міфології. Його зображення були поширені майже на всій території українського етнічного розселення. Походження цього образу досі залишається загадкою, що породжує масу наукових гіпотез.

Дослідження учнів

- ❧ . «Хоч дивися на мене, та ба—не вгадаєш!
- ❧ Відкіль родом і як зовуть—ні чирчик не знаєш!
- ❧ Коли трапилось кому у степах бувати,
- ❧ То той може прізвище моє угадати.
- ❧ Питання: Як в усній народній творчості показано образ козака?

Дослідження учнів

Учні розглядають макет Запорозької Січі і слухають розповідь «козака» про Січ.

ГРА — «ТАК ЧИ НІ?»

Так!

- ❧ 1. Перша Січ була на о. Мала Хортиця? (так)
 - ❧ 2. Козацтво виникло в середині 17 ст.? (ні)
 - ❧ 3. Хата, в якій жили козаки, називалась курінь? (так)
 - ❧ 4. На січовому майдані стояла церква? (так)
 - ❧ 5. Вишневецький заснував Чортомлицьку Січ? (ні)
 - ❧ 6. Козацький човен називався чайка? (так)
 - ❧ 7. Наявність Дикого Поля сприяла появі козацтва? (так)
 - ❧ 8. Старших козаків називали джурами? (ні)
 - ❧ 9. Сім»ї козаків жили на Січі? (ні)
 - ❧ 10. Військо Запорозьке очолював бунчужний? (ні)
- ## Ні!

ГРА «ТАК ЧИ НІ?»

Так!

❧ 11. Козацькі символи влади називались клейнодами?
(так)

❧ 12. Найвища влада на Січі належала Козацькій Раді?
(так)

❧ 13. Литаври-це ударний музичний інструмент козаків?
(так)

❧ 14. Військова залога знаходилась на зимівниках? (ні)

❧ 15. Символом влади писаря був каламар? (так)

Ні!

ПЕРЕВІР СЕБЕ

КОЗАК	ОЗБРОЄНА ГРУПА ЛЮДЕЙ ДЛЯ ОХОРОНИ
ПОРОГИ	ВІЛЬНА ОЗБРОЄНА ЛЮДИНА
ЗИМІВНИК	КАМ»ЯНИСТЕ ПІДВИЩЕННЯ ДНА РІЧКИ
КЛЕЙНОДИ	СИМВОЛИ-ВІДЗНАКИ КОЗАЦЬКОЇ ВЛАДИ
ЗАЛОГА	ГОСПОДАРСТВО КОЗАКІВ

РЕФЛЕКСІЯ

Скласти сенкан до поняття козак(учні складають сенкан та демонструють його перед класом)

- ❧ 1.Козак.
- ❧ 2.Сміливий,сильний.
- ❧ 3.Воює,захищає,навчає.
- ❧ 4.Любить свою рідну землю.
- ❧ 5.Воля.

Домашнє завдання

Скласти кросворд, використовуючи матеріал параграфа 8.

Дякую за увагу !

